

ประวัติและวิธีการทำโ่งมังกร

ประเทศไทยผลิตโ่งมังกรครั้งแรกในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่จังหวัดราชบุรีเป็นแห่งแรกเป็นการผลิตเลียนแบบโ่งมังกรที่นำเข้ามาจากประเทศจีน (โ่งกักเก็บน้ำชั้นดี นิยมนำเข้ามาจากประเทศจีนแทบทั้งสิ้น) ในภาวะสงครามสินค้าจากต่างประเทศไม่สามารถนำเข้ามาค้าขายได้จึงต้องผลิตขึ้นมาทดแทน

โ่งมังกร จัดเป็นผลิตภัณฑ์ในประเภท สโตนแวร์ (Stoneware) ที่ได้รับการยอมรับว่ามีคุณภาพดีจะต้องเป็นโ่งผลิตที่จังหวัดราชบุรี ซึ่งโ่งในสมัยแรกเป็นโ่งไม่มีการติดลวดลายใดๆ เรียกว่าโ่งเลียน ต่อมามีการคิดแกะลวดลายดอกติดที่พิมพ์ไม้ ตีที่บารอบๆโ่ง ให้มีลายนูนขึ้นมาคล้ายไหในปัจจุบัน

ต่อมามีการนำเอาดินขาวจากเมืองจีน เพื่อมาทดลองติดเป็นลายมังกร เลียนแบบโ่งมังกรของจีน ปรากฏว่าได้ผลดี จึงผลิตโ่งมังกรขายสักระยะหนึ่ง การนำเข้าของวัตถุดิบจากจีนเกิดมีปัญหาในการขนส่งมีราคาแพงขึ้นและไม่สะดวกในการขนส่งมาจังหวัดราชบุรี ผู้ผลิตจึงเริ่มมองหาแหล่งดินขาวภายในประเทศทดแทน โดยทดลองนำดินจากจังหวัดชลบุรี ระยอง มาติดลวดลายแทนดินขาวจากประเทศจีน ซึ่งประสบความสำเร็จสามารถใช้ทดแทนดินขาวจากประเทศจีนได้ ถือเป็นกรมดยุคการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ

กระบวนการผลิตโ่งมังกรจะเริ่มจากการซื้อดินเก็บมากองไว้โรงงาน (stock) ในช่วงฤดูแล้งระหว่างเดือนมีนาคม-มิถุนายน โดยมีพ่อค้าคนกลางไปสำรวจหาแหล่งดิน ในเขตอำเภอเมืองราชบุรี และอำเภอโพธาราม แล้วเปิดหน้าดินนำดินข้างล่างขึ้นมาเสนอขาย ในราคาประมาณคันรถสิบล้อละ 1,000 บาท/8 คิว โดยจะบริการขึ้นกองให้เสร็จเรียบร้อยจะต้องกองดินทิ้งไว้ข้ามปีให้น้ำฝนชะล้างสารบางชนิดที่อยู่ในเนื้อดินให้ลดลง

ดินบ้นโ่งใช้ดินเหนียว ซึ่งต้องนำมาหมักไว้ในบ่อหมักดินประมาณ 2 คืนเพื่อให้ดินอ่อนตัว แล้วใช้พลั่วชวยให้ดินมีขนาดเล็กให้น้ำซึมได้อย่างทั่วถึง เพื่อให้ดินอมน้ำทั่วทั้งก้อน หลังจากนั้นจะนำดินขึ้นมาจากบ่อหมักแล้วนำมาเข้าเครื่องนวดใส่ทรายละเอียดผสมในอัตราส่วนประมาณ 5 -10เปอร์เซ็นต์ เครื่องนวดจะนวดดินเหนียวกับทรายให้คลุกเคล้าเข้าด้วยกันจนดูเหมือนเป็นเนื้อเดียวกัน ดินเหนียวที่ได้ตอนนี้จะไม่เหลวเกินไปหรือแข็งเกินไป เหมาะที่จะนำไปปั้นเป็นภาชนะและเครื่องใช้ต่างๆ

ดินผสมที่นวดออกมาจากเครื่องนวดจะกองเป็นดินกองใหญ่ เวลาใช้จะนำดินไปเข้าเครื่องรีดดินออกมาเป็นแท่ง ก่อนใช้เครื่องมือตัดดิน เรียกกันว่า โถงเก็ง เป็นเหล็กเส้นกลมนำมาโค้งเป็นรูปตัวยู ปลายเหล็กเส้นรูปตัวยูจะซึ่งลวดไว้จนตั้งเส้นลวดนี้ใช้เป็นเครื่องมือตัดดินออกมาเป็นท่อนๆ เท่ากับจำนวนที่ต้องการใช้

แป้นหมุน

เครื่องมือสำคัญในการขึ้นรูปคือ แป้นหมุนซึ่งเป็นแผ่นเหล็กกลมมีแกนกลาง หมุนได้รอบตัว ด้วยเครื่องมือมอเตอร์ไฟฟ้าแบ่งการปั่นออกเป็น 3 ประเภทคือ ของเล็กจะเป็นงานที่ขึ้นปั่นครั้งเดียวจบเป็นชิ้นงาน ของใหญ่ที่มีขนาดบรรจุ 2 ปี๊บขึ้นไป (บรรจุน้ำประมาณ 40 ลิตร) จะปั่น 2 ตอน ต้องรอให้ท่อนล่างแข็งตัว (ดินหมาด) พอที่จะรองรับการปั่นต่อเสริมอีกช่วงได้ ส่วนโองซึ่งถือเป็นชิ้นงานที่ใหญ่ที่สุดจะปั่นเป็น 3 ตอน ในการปั่นโองจะต้องใช้คน 3 คน คือ คนเตรียมดิน ช่างปั่นและผู้ช่วยแต่ละคนจะทำงานประสานกัน คือ คนเตรียมดินจะตัดดินที่นวดแล้ว นำมาตัดแบ่งเป็นก้อนให้พอเหมาะกับการปั่น ภาชนะนั้นๆเช่น ปั่นโอง คนเตรียมดินแบ่งดินสำหรับขึ้นก้อนโองด้วยการนวดดินปั่นให้เป็นรูปกลม แล้วกดให้แบนนำไปวางบนแป้นหมุนกดให้แบนออกอีกครั้งให้หนาประมาณช้อนนิ้วจากนั้นจะรีดให้เรียบแผ่กว้างตามที่ต้องการ แล้วจึงประกองดินด้านข้างรีดให้สูงและแต่งให้เรียบ การเชื่อมต่อผนังโองจะใช้ดินที่นวดเป็นเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 3 นิ้ว ยาว 45 เซนติเมตร โดยกดดินเส้นให้บรรจบกับผนังโองที่เรียกว่า "การยี่" ให้รอบ แล้วจึงเริ่มประกองดินก่อเป็นผนังพร้อมรีดให้มีความหนาไม่เกิน 1 นิ้ว สูงประมาณ 1 ฟุต จากนั้นก็จะรีดให้แบนออกด้วยสันมือประกอบกับใช้ฝ่าหรือฟองน้ำชุบน้ำช่วยรีดให้แบนออกตามขนาดที่วางไว้พร้อมตกแต่งข้างนอกให้เรียบ จะได้โองที่มีเฉพาะผนังกับก้นโองเท่านั้น ยังไม่มีขอบหรือปากโอง ผู้ช่วยจะต้องยกตัวโองลงจากแป้นหมุน ถ้าเป็นโองขนาดเล็กจะยกคนเดียว โองขนาดใหญ่ต้องช่วยกันยกกับคนเตรียมดินแล้วนำไปฝั่งไว้รอให้แห้ง

รูปหินดู - ไม้ตี

รูปวิธีใช้งาน

ก่อนการขึ้นส่วนที่สอง จะต้องใช้เครื่องมือที่เรียกว่า หินดูกับไม้ตี ให้ส่วนที่หนึ่งบางเพื่อประกบกับส่วนที่สองได้ ช่างปั่นจะต่อให้ได้ขนาดสูงและบานกว้างตามที่ต้องการ นำไปฝั่งให้หมาด ประมาณ 1-2 วัน การต่อปากโองเมื่อยกขึ้นวางบนแป้นแล้วช่างปั่นขึ้นปากโองจะใช้ดินที่คนเตรียมดินทำเป็นเส้นไว้แล้ว มาวางวนรอบผนังโองใช้เท้าถีบแป้นให้หมุนมือทั้งสองข้างบีบดินให้ติดกับผนังโองและปั่นแต่งให้เป็นปากโอง พอจวนจะได้ที่ใช้ฟองน้ำชุบน้ำปาดวนรอบปากโอง อีกเทียวหนึ่ง ปากโองจะเรียบสวย จากนั้นก็ยกโองไปฝั่งลมไว้ที่ลานวิธียกโองขนาดเล็กลงจากแป้นนั้น สำหรับงานปั่นคนเดียวต้องใช้เส้นลวดตัดกันโองที่ติดอยู่กับแป้นก่อนตัวโองที่ปั่นได้ขณะนี้เนื้อดินยังอ่อนไม่แข็งตัว ดังนั้นเมื่อยกขึ้นจากแป้นรูปทรงของโองอาจจะเบี้ยวทำให้เสียทรงได้ ผู้ช่วยช่างปั่นโองจึงต้องใช้หวงไม้สองหวงมาช่วยบังคับรูปทรงคือ จะวางหวงอันเล็กไว้ที่ก้นโองด้านในและใส่หวงอันใหญ่ไว้ที่ปากโอง เมื่อยกหรือย้ายตัวโองลงจากแป้นก้นโองและปากโองจะยังคง

สภาพเดิม ส่วนกลางโองอาจเบียดบิดไปข้าง แต่จะทำการตกแต่งให้คืนสภาพเดิมได้ง่ายและคอโองนี้ ไม่มีชื่อเรียกเป็นภาษาไทยแต่เรียกเป็นภาษาจีนว่า โคว ซึ่งก็แปลว่า ห่วง นั่นเอง

ก่อนการเขียนลายโองจะต้องมีคนตบแต่งผิวโองให้เรียบ และแต่งรูปทรงของโองให้ดีไม่มีบิดเบี้ยว วิธีแต่งผิวโองจะใช้เครื่องมือ 2 ชนิด คือ ฮวยหลุบ กับ ไม้ตี ซึ่งเป็น ไม้แบน ฮวยหลุบ เป็นคำในภาษาจีนหมายถึง เครื่องมือชนิดหนึ่งทำด้วยดินเผา ลักษณะเป็นรูปกลมมน เหมือนลูกประคบมีที่จับอยู่กลางลูก เวลาตีโองคนตีจะจับตรงที่จับฮวยหลุบใช้รองผิวโองด้านใน ส่วนด้านนอกโองใช้ไม้ตีแต่งผิวโองจนทั่วทั้งโอง เมื่อเห็นว่าดีแล้ว จึงจะเขียนลายลงบนโองการเขียนลายลงบนโองจะมีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนการเขียนลายเซรามิกประเภทอื่น วัสดุที่ใช้เขียนลายบนโองจะเป็นดินเหนียวผสมกับดินขาวนวดจนเนื้อดินนิ่ม เนื้อดินจะต้องร่อนพิเศษให้มีเนื้อละเอียดมากเท่าที่จะทำได้ เรียกว่าดินติดดอก ดินติดดอกเป็นดินสำหรับติดลายบนโอง (จะขยับให้เคลือบออกสีเหลือง ในขณะที่พื้นเดิมจะเป็นสีน้ำตาล) เมื่อโองแต่งผิวเรียบเรียบร้อยแล้ว จะถูกนำมาวางบนแท่นหมุนอีกครั้ง แท่นนี้จะหมุนด้วยมือ ช่างติดลายจะใช้ดินติดดอกปั้นเป็นเส้นเล็กๆ ป้ายติดไปที่โองสามตอนเพื่อเป็นการแบ่งโองออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงปากโอง (ปาก) ตัวโอง (ไหล่) และเชิงล่างของโอง (ขา) แต่ละช่วงติดลายไม่เหมือนกัน (สมัยก่อนติดลาย 2 ช่วงคือ ปากโอง และตัวโอง ส่วนช่วงขาบางครั้งติดเป็นลายกนก ลายเครือวัลย์ ลายไขว้ เป็นต้น)

ช่วงปากโอง นิยมติดลายดอกไม้หรือลาย เครือเถา เพื่อความสะดวกรวดเร็วและความเป็นระเบียบสวยงาม การติดลายช่วงนี้จะมีแบบฉลุแผ่นพลาสติกใสเป็นลายที่ต้องการเอาไปเวลาติดลาย ช่างจะนำเอาแบบฉลุมาทาบบนผิวโอง แล้วนำดินติดดอกกดปาดลงบนแบบฉลุพอยกแบบออกดินติดดอกจะไปติดบนผิวโองเป็นลวดลายตามแบบนั้นๆ ตัวโอง นิยมเขียนเป็นรูปมังกรในลักษณะต่างๆ เช่น ตัวมังกรตัวเดียว (ปัจจุบันนิยมทำ) มังกรคาบแก้ว มังกรสองตัวเกี่ยวกัน มังกรสองตัววิ่งไล่กัน (สมัยแรกนิยมทำ) ช่างจะอาศัยความชำนาญในการติดลาย ไม่มีการร่างเป็นรูปก่อน โดยป้ายดินจากส่วนหัวเรื่อยมา ยังส่วนอก ท้อง และลากหางขดยาวไปตามจินตนาการเติมรายละเอียดในส่วนหัว เมื่อได้ตัวมังกรแล้วจะให้เหล็กแหลมวาดลวดลายเป็นหน้า จมูก ฟัน ลิ้น เขา ใช้หวีหัก แต่งเป็นขนคอให้เหล็กที่งอเป็นรูปเล็บมือประมาณ 4-5 ซี่สักให้เป็นเกล็ดมังกร ส่วนหางจะใช้ดินป้ายให้ยาวคล้ายไม้กวาด พร้อมเติมเมฆ และพระอาทิตย์ตามจินตนาการของผู้ติดลายการเขียนหรือเรียกให้ถูกว่าติดลายมังกรนี้ถือเป็นส่วนสำคัญมาก เพราะโองจะสวยสะดุดตามากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับลาย ช่างบางคนมีความสามารถพิเศษ สามารถปั้นหัวมังกรติดตัวมังกรซึ่งเป็นภาพมิติเดียวแล้วทำให้ดูมีชีวิตชีวายิ่งขึ้น (ปัจจุบันมีฉลุแผ่นพลาสติกใสเป็นลายมังกรออกจำหน่าย สร้างความสะดวกให้กับเจ้าของโรงงานเป็นอันมาก) ช่วงเชิงด้านล่างโองช่างจะติดลายวิธีเดียวกับช่วงปากโองแต่ลายช่วงนี้จะเป็นแบบง่าย ๆ

โองมังกรของจังหวัดราชบุรีในยุคแรก จะใช้ช่างชาวจีนที่เดินทางมารับจ้างเป็นช่างปั้น ในประเทศไทยทำลวดลายต่างๆเหมือนโองมังกรที่ทำในประเทศจีนแทบทั้งหมด ต่อมาเมื่อช่างจีนล้มหายตายจากกันไป จึงเหลือแต่ช่างไทยซึ่งได้พลิกแพลงเปลี่ยนรูปทรงมังกรแบบเมืองจีน โดยเพิ่มลวดลายมาทางไทยบ้าง ตอนหลังเนื่องจากภาวะบีบรัดทางเศรษฐกิจและผลิตจำนวนมากช่างผลิตไม่ทัน ลวดลายต่างๆ จึงเพี้ยนไปจากของเดิม ลักษณะของมังกรจึงไม่สมดุล หน้าตาและเกล็ดไม่ครบอย่างแบบเดิม ขามังกรของจังหวัดราชบุรี ส่วนใหญ่จะนิยมทำแค่ 4 เล็บ (มังกรห้าเล็บหมายถึงมังกรกษัตริย์) มีอยู่ระยะหนึ่งได้มีการทดลองเขียนลายไทยแทนลายมังกรแต่ไม่ได้รับความนิยมจากท้องตลาดจึงเลิกไปในที่สุด เมื่อติดลายลงบนตัวโองเรียบร้อยแล้ว จะนำโองมาเคลือบ ซึ่งน้ำเคลือบที่ใช้จะเป็นส่วนผสมระหว่างน้ำโคลนผสมกับขี้เถ้า (โดยทั่วไปจะใช้ขี้เถ้าที่เกิดจากการเผาโองภายในโรงงานแต่ทั้งนี้เถ้าที่ได้จากกระดูกสัตว์นำมาทำน้ำเคลือบจะให้สีสดสวยกว่าเถ้าจากพืช) เถ้าที่จะนำมาผสมน้ำโคลนจะต้องร่อนให้ละเอียดที่สุด (น้ำเคลือบที่ดีจะเกิดจากน้ำโคลนและเถ้าที่ละเอียด)การเคลือบโองจะนำโองวางหงายในกระทะใบบัวใช้น้ำเคลือบราดให้ทั่วด้าน ในโองจากนั้นจึงช่วยกันยกโองคว่ำลงในกระทะตักน้ำเคลือบมาราดรดผิวจนทั่ว จึงช่วยกันยกโองขึ้นนำไปวางหงายผึ่งลมไว้ น้ำเคลือบที่เหลืออยู่ในกระทะ

ใบบัวก็ตกเหวไ้รวมกับน้ำเคลือบที่เตรียมไว้ นำโองใบใหม่มาวางบนกระทะอีก แล้วก็ทำการเคลือบตามกรรมวิธีเดิม น้ำเคลือบนอกจากจะให้สีสันและความมัน เมื่อเผาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ยังช่วยสมานรอยและรูระหว่างเนื้อดินเมื่อนำไปใส่น้ำจะไม่ซีมีออกมาออกโองฝั่งให้แห้ง ประมาณ 80-90% ก่อนล้าเคียงเข้าเตา

การเผาโองนับเป็นกรรมวิธีขั้นสุดท้ายของการทำโองมังกร เตาเผาโองเป็นเตาขนาดใหญ่เรียกว่า เتامังกร ก่อด้วยอิฐมีผนังและหลังคาเป็นรูปยาวคล้ายลำตัวเครื่องบินโดยสาร ข้างเตาด้านหนึ่งจะเจาะเป็นช่องประตู เพื่อใช้เป็นทางนำโองหรือภาชนะดินเข้าบรรจุ หรือออกจากเตาด้านนอก ข้างเตาอีกข้างหนึ่งจะก่ออิฐเรียงไปตลอด ด้านบนของเตาจะเจาะรูไว้เป็นระยะๆ เพื่อให้ไ้ไฟเป็นเชื้อเพลิงในการเผา รูที่เจาะไว้นี้เรียกว่า ตา จะมีตาอยู่ข้างเตาทั้งสองด้าน เتامังกรหนึ่งๆจะมีช่องประตูและตามากน้อยแค่ไหนนั้นขึ้นอยู่กับขนาดของเตา เช่น เตาที่มี 4 ช่องประตูจะทำตาไว้ข้างเตา 70 ตา ปลายด้านหนึ่งของเตามังกร จะใช้เป็นหัวเตาสำหรับก่อไฟ ส่วนปลายอีกด้านเป็นท้ายเตาใช้เป็นปล่องสำหรับระบายควันออกจากเตาเมื่อจะเผาโองหรือภาชนะดินอื่นๆ นั้น จะต้องเปิดประตูเตานำโองและภาชนะที่จะเผาเข้าไปเรียงในเตาจนเต็ม โดยเรียงของชิ้นใหญ่ไว้ตรงห้องข้างท้าย และเรียงของชิ้นเล็กไว้บริเวณห้องข้างหัว เนื่องจากพื้นที่แคบและเตี้ย จากนั้นปิดประตูทางเข้าออกและช่องใส่ไฟด้วยอิฐชนิดเดียวกับที่ใช้ก่อเตา จะเปิดตรงด้านหัวเตาเพื่อเริ่มการสูมหั่วคือจุดไฟเพื่ออบให้ภายในเตามีความร้อนสะสมเพิ่มมากขึ้นประมาณ 10 ชั่วโมง ในการสะสมความร้อนให้ได้ 1,150-1,200 องศาเซลเซียส แล้วจึงเริ่มเดินเตาคือ เปิดช่องใส่ไฟทางด้านหลังเตาเริ่มจากห้องหัว (พื้นที่เล็กแคบเตี้ย) ไล่เชื้อไฟตามตามที่อยู่รอบๆ จนถึงท้ายเตา ถือเป็น การเสร็จสิ้นขั้นตอนการเผาจึงปิดทุกช่องของเตา และทิ้งไว้ประมาณ 10-12 ชั่วโมง เริ่มทยอยระบายความร้อนในเตาด้วยวิธีการเปิดตา จนความร้อนลดไประดับหนึ่ง จึงแง้มช่องประตูให้ความเย็นเข้าทางประตูและความร้อนออกทางตาและปล่องใช้เวลาประมาณ 8-10 ชั่วโมง ก่อนเปิดประตูออกทั้งหมด เมื่ออุณหภูมิอยู่ในระดับที่คนทนได้

จะช่วยกันล้าเคียงชิ้นงานที่เผาออกหมดทั้งเตา พร้อมทำความสะอาดและซ่อมแซมภายในเตา ถือเป็น การจบกระบวนการก่อนที่จะเริ่มการเผาครั้งต่อไปผลิตภัณฑ์ที่ล้าเคียงออกมาต้องนำมาคัดแยกเกรดเป็นเกรดที่มีความสมบูรณ์ เกรดที่มีตำหนิ และเกรดซีที่มีตำหนิมากที่สุด นำมาซ่อมแซมจัดจำหน่ายในราคาทีลดหลั่นกันไปในกรณีทีชิ้นงานชำรุดมากจะนำไปทุบทำลายใช้ถมที่ต่อไป

โองมังกรทีดีตลาดจะมีขนาดตั้งแต่บรรจุน้ำ 1 ปีบ 2 ปีบ 4 ปีบ 6 ปีบ 8 ปีบ และ 10 ปีบ

ผลิตภัณฑ์เครื่องเคลือบดินเผาราชบุรี นอกจากโองมังกรแล้วยังมีประเภทของเล็ก ได้แก่ ไห นิยมใช้หมักดองผัก ผลไม้ หมักน้ำปลามีอยู่สมัยหนึ่งใช้ในการใส่น้ำส้มสายชู บ่มเหล้า (แต่ไม่ได้รับความนิยมเท่าทีควร) มี 3 ขนาด ได้แก่ ไหแจ้ว (จะมีขนาดเล็กรูปทรงคล้ายกะป๋องล็กเล็ก ปากแคบกันสอบ) ไหจิว ไหจู้ ไหกลาง ไหใหญ่ (บรรจุน้ำประมาณ 38 ขวด)กะป๋องล็ก (โองมังกรขนาดเล็ก) ทรงป้อมไม่สูงมากนักนิยมใช้บรรจุเครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น พริกแห้ง กระเทียม เกลือ ดอกหน่อไม้ ดอกปลาร้า ทำน้ำปลา เพาะถั่วอกมี 3 ขนาดได้แก่ กะป๋องล็กเล็ก (1-2 ลิตร) กะป๋องล็กกลางกะป๋องล็กใหญ่ (1/2 ปีบ) โองหนึ่งปีบ โอง 2 ปีบ โอง 4 ปีบ โอง 6 ปีบ โอง 8 ปีบ และมีรุ่นพิเศษคือโอง 10 ปีบ และ 12 ปีบ ซึ่งปัจจุบันจะไม่นิยมทำเพราะใช้แป้นหมุนในการขึ้นรูปทำได้ยาก ไม่เหมือนแต่ก่อนทีใช้ดินขดขึ้นไปทีละชั้นทำให้ไม่มีปัญหาในการขึ้นรูป

อ่างน้ำข้าว มีด้วยกัน 4 ขนาด ได้แก่ สีเอี้ย ซาเอี้ย ยี่เอี้ย ตัวเอี้ย (ปัจจุบันไม่ได้รับความนิยมเท่าทีควรเพราะมีผลิตภัณฑ์พลาสติกเข้ามาแทนที)กระถางต้นไม้-ดอกไม้ ได้แก่ กระถางไม้จิว กระถางไม้เล็ก กระถางไม้กลาง กระถางไม้ใหญ่กระถางมังกร ได้แก่ กระถางมังกรปีบ กระถางมังกร 2ปีบ กระถางมังกร 4 ปีบ

อ่างบัวเริ่มผลิตไม่นาน สมัยก่อนจะใช้โองในการปลูกบัว เรียกว่า โองบัว เป็นโองใบใหญ่ปากกว้างกันสอบ

น้ำหนักมากผลิตให้ได้ดียากมาก(ไม่ได้รับความนิยมในการผลิต) จึงหันมาใช้โองซี่อีวซึ่งมีลักษณะช่วงปาก (ตื้น) กลม และขอบปากมีเหลี่ยมนิดหน่อยไม่มีลวดลายปลุกบัวแทน ก่อนพัฒนารูปทรงจนกลายเป็นอ่างบัวในปัจจุบัน

ในระยะหลังผู้ผลิตเครื่องเคลือบดินเผาราชบุรีหันมาผลิตกระถางแดงจำพวกเทอราคอตต้ามากขึ้น เนื่องจากมีอยู่ระยะหนึ่งเกิดน้ำท่วม ที่อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งแหล่งผลิตกระถางแดงแห่งใหญ่ของประเทศช่วงนั้น ผู้ค้าจึงได้หันมาสั่งกระถางแดงจากจังหวัดราชบุรีแทน (พื้นตัวจากน้ำท่วมผู้ผลิตในอำเภอปากเกร็ด หันแนวผลิตเครื่องประดับผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวนส่งออก ส่วนกระถางแดงหันไปผลิตที่สิงห์บุรี อ่างทอง และสุโขทัยแทน เนื่องจากต้นทุนการผลิตถูก สำหรับชาวราชบุรียังคงมีการผลิตอยู่เช่นเดิม แต่ก็ประสบกับภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ทำให้สินค้าที่ผลิตออกมาแล้วจำหน่ายได้น้อยจนสินค้าล้นตลาด ราคาที่ตกต่ำกว่าแต่ก่อนมากทุกโรงกำลังประสบกับปัญหาการแบกรับค่าใช้จ่ายที่สูงแต่รายรับต่ำเกิดภาวะขาดทุนแทบทุกเดือน จนบางโรงงานต้องปิดกิจการไปแล้ว ในอนาคตอาจจะเหลือแต่เพียงชื่อและตำนานในอดีตของเมืองราชบุรีโองม้งกร